

Adam Johnson

Gestolen leven

Vertaald door Miebeth van Horn

SIGNATUUR

2012

Burgers, verzamel u rond de luidsprekers, want wij brengen u belangrijke nieuwe informatie! In uw keukens, uw kantoren, of uw fabrieken – waar uw luidspreker ook maar staat: zet het geluid harder!

In het plaatselijke nieuws hebben wij gezien hoe onze Geliefde Leider Kim Jong-il ter plekke aanwijzingen gaf aan de technici die de rivier de Taedong aan het uitdiepen zijn. Terwijl onze Geliefde Leider de mensen toesprak die de graafmachines bedienden, zag men hoe vele duiven geheel spontaan boven hem tezamen kwamen om onze Eerbiedwaardige Generaal de broodnodige schaduw te verschaffen op een hete dag. Verder valt te melden dat de minister van Openbare Veiligheid van Pyongyang de bevolking verzoekt om, ondanks het feit dat het duivenstrikseizoen weer in volle gang is, ervoor te zorgen dat struikeldraden en strikken buiten bereik van onze jongste kameraden worden geplaatst. En denk erom, burgers: het verbod op sterrenkijkerij is nog steeds van kracht.

Later in dit journal zullen we het winnende recept bekendmaken in de kookwedstrijd van deze maand. Er zijn weer honderden recepten ingezonden, maar slechts één kan worden uitgeroepen tot de beste manier om ... pompoenschillensoep te maken! Maar eerst volgt somber nieuws vanaf de Oostzee, waar Amerikaanse agressors flirten met het idee van een regelrechte oorlog na het aanhouden en plunderen van een Noord-Koreaanse vissersboot. Opnieuw hebben de yankees de Koreaanse wateren geschonden om een kostbare vracht uit een schip van een andere mogendheid te stelen, terwijl ze intussen ons beschuldigen van van alles, van piraterij tot ontvoeringen en wreedheden tegen haaien. Ten eerste: het zijn de Amerikanen en hun marionetten die zich aan piraterij bezondigen. En ten tweede: was het niet een Amerikaanse vrouw die onlangs de hele wereld is rond gevaren om over te lopen naar ons grootse land, dit arbeidersparadijs

waar het burgers aan niets ontbreekt? Dat is op zich al een bewijs dat die aanhoudende beschuldigingen als zouden wij mensen ontvoeren belachelijk zijn.

Maar wreedheden tegen haaien? Op deze beschuldiging moeten wij nader ingaan. De haai, die bekendstaat als de vriend der vissers, is van oudsher de kameraad van het Koreaanse volk. Bodon in het jaar 1592 haaien niet de vissen uit hun eigen bek aan om de zeelieden van admiraal Yi te voeden tijdens het beleg van de haven van Okpo? Hebben haaien geen kankerbestrijdende vermogens ontwikkeld om ervoor te zorgen dat hun vrienden de mensen langer en gezonder leven? Neemt onze eigen commandant Ga, winnaar van de gouden band, niet voor elke zegerijke taekwondowedstrijd een rustgevende kop haaienvinnensoep? En burgers, hebt u niet allen met eigen ogen de film *Een ware dochter van het land* gezien, in het Morangbong-theater hier in Pyongyang? Dan herinnert u zich beslist de scène waarin onze nationale actrice Sun-moon kapseisde in de Incheon-baai, toen ze probeerde de onverhoedse aanval van de Amerikanen te voorkomen. Het was voor ons allen een angstig moment toen de haaien om haar heen begonnen te zwemmen, zoals ze daar hulpeloos lag te midden van de golven. Maar herkenden de haaien niet de Koreaanse ingetogenheid van Sun-moon? Roken ze niet haar hete patriottenbloed en tilden ze haar niet op op hun vinnen om haar in veiligheid te brengen op de oever, waar ze zich in de strijd kon werpen die daar woedde om de imperialistische invallers terug te drijven?

Deze wapenfeiten alleen al moeten u ervan overtuigen, burgers, dat de geruchten die in Pyongyang de ronde doen – als zouden commandant Ga en Sun-moon niet hevig verliefd op elkaar zijn – ongegronde leugens zijn! Even ongegrond als het enteren van onze schuldeloze vissersboten door buitenlandse mogendheden, even ongegrond als de uitheemse beschuldigingen van ontvoering van de kant van de Japanners aan ons adres. Denken de Japanners soms dat wij zijn vergeten dat zij onze mannen tot slaven hebben gemaakt en onze vrouwen tot troostmeisjes? Elke grond ontbreekt om te denken dat ook maar één vrouw meer van haar man houdt dan Sun-moon. Hebben de burgers niet gezien hoe Sun-moon met blozende wangen van ingetogenheid en liefde haar nieuwe echtgenoot de gouden band aanreikte? Was u niet allen aanwezig op het

Kim Il-sungplein om deze gebeurtenis met eigen ogen te aanschouwen?

Wat wilt u geloven, burgers? Geruchten en leugens, of uw eigen ogen?

Maar laten wij terugkeren naar het verdere programma voor vandaag, waaronder een hervertoning van Kim Il-sungs glorierijke toespraak van 15 april, *Juche* 71, en een overheidsboodschap van de minister van Inkoop kameraad Buc betreffende de verlenging van de levensduur van tl-buizen. Maar om te beginnen een traktatie, burgers: met groot genoegen kondigen we aan dat Pyongyang een nieuwe operazangeres heeft. De Geliefde Leider heeft haar de bijnaam 'Lieflijke Bezoekster' gegeven. En hier is ze dan, om voor uw vaderlandslievende genoegen aria's te zingen uit *Zee van bloed*. Dus keer terug naar uw draaibanken en *vinalon*-weefgetouwen, burgers, en verdubbel uw productie, terwijl u luistert naar deze Lieflijke Bezoekster die het verhaal zingt van de grootste natie ter wereld, de Democratische Volksrepubliek Korea!

DEEL I

De biografie van Jun-do

Jun-do's moeder was zangeres. Dat was het enige wat Jun-do's vader, de wezenmeester, over haar kwijt wilde. De wezenmeester bewaarde een foto van een vrouw in zijn kamertje in weeshuis Verre Toekomst. Ze was heel mooi, met grote ogen en een zijdelingse blik, de lippen samengeknepen in een onuitgesproken woord. Mooie vrouwen van het platteland werden naar Pyongyang afgevoerd, dus dat was zijn moeder waarschijnlijk ook overkomen. Het werkelijke bewijs daarvoor was de wezenmeester zelf. 's Avonds sloeg hij aan het drinken, en vanuit de barakken konden de wezen hem horen jammeren en klagen, en half verstaanbare akkoordjes horen sluiten met de vrouw van de foto. Jun-do was de enige die hem mocht troosten, de enige die uiteindelijk de fles uit zijn handen mocht wegnemen.

Als oudste jongen in Verre Toekomst had Jun-do zijn verantwoordelijkheden: het rantsoeneren van het eten, de nieuwe jongens een andere naam geven van de lijst van honderdveertien Verheven Martelaren van de Revolutie. En toch zette de wezenmeester alles op alles om geen voorrechten te verlenen aan zijn zoon, die de enige jongen in Verre Toekomst was die geen wees was. Als het konijnenhok vies was, was Jun-do degene die er een nacht lang in werd opgesloten. Als de jongens in bed plasten, was Jun-do degene die de bevroren pies van de grond bakte. Jun-do schepte er tegenover de andere jongens niet over op dat hij de zoon was van de wezenmeester en geen kind dat was achtergelaten door ouders die op weg waren naar een 9/27-kamp. Als iemand wilde weten hoe het zat, was het duidelijk genoeg: Jun-do was daar langer dan ieder ander, en de reden waarom hij nooit werd geadopteerd, was dat zijn vader niet toestond dat iemand hem zijn enige zoon ont- nam. En het lag heel erg voor de hand dat zijn vader, nadat zijn moeder naar Pyongyang was weggevoerd, had gesolliciteerd naar de enige positie die hem in staat zou stellen geld te verdienen en tegelijkertijd op zijn zoon te passen.

Het duidelijkste bewijs dat de vrouw op de foto Jun-do's moeder was, was de meedogenloze manier waarop de wezenmeester hem altijd weer uitkoos om hem te straffen. Dat kon alleen maar betekenen dat de wezenmeester in Jun-do's gezicht de vrouw van de foto herkende, waar-

door hij dag in dag uit herinnerd werd aan het oneindige verdriet dat hij voelde omdat hij haar was kwijtgeraakt. Alleen een vader die zoveel verdriet had, zou in de winter een jongen zijn schoenen kunnen afpakken. Alleen een echte vader van vlees en bloed kon zijn zoon een brandwond toebrengen met het rokende uiteinde van een kolenschop.

Af en toe adopteerde een fabriek een groep jongens, en in het voorjaar kwamen mannen met een Chinees accent jongens uitkiezen. En verder kon iedereen die de jongens te eten kon geven en de wezenmeester een fles drank bezorgde, hen een dag lang ter beschikking krijgen. In de zomer vulden ze zandzakken en in de winter braken ze met metaalstaven lagen ijs van de laadperrons. In de machinehallen schepten ze voor een kom koude *japchae* spiralen glibberig metaal van de grond die van de draibanken af sproeiden. Bij de spoorweg kregen ze echter het beste te eten, namelijk pittige *yukkaejang*. Op een keer veegden ze een poeder uit treinwagons dat een beetje op zout leek. Pas toen ze begonnen te zweten, werden hun handen, gezichten en tanden rood. De trein was geladen geweest met stoffen voor de verffabriek. Wekenlang bleven ze rood.

En toen, in het jaar Juche 85, kwamen de overstromingen. Drie weken lang bleef het regenen, en toch werd er door de luidsprekers niets gezegd over instortende terrassen, dammen die het begaven en dorpen die over elkaar heen spoelden. Het leger probeerde fabriek Sungli 58 te redden van het stijgende water, en dus kregen de jongens van de Verre Toekomst touwen en gaffels met een lange stok om te proberen mensen uit de rivier de Chongjin te vissen voordat ze de haven in werden gesleurd. Het water was een kolkende massa van hout, petroleumtanks en latrinetonnen. Op het water tolden een tractorband en een sovjetkoelkast rond. Ze hoorden het donkere gebonk van treinwagons die over de rivierbodem voortdenderden. De kap van een legervoertuig kwam rondtollend voorbij, een gezin klampte zich er schreeuwend aan vast. Vervolgens kwam er een jonge vrouw uit het water boven met wijd open mond maar zonder geluid te maken, en de wees die Bo-song heette, haakte zijn gaffel om haar arm, en onmiddellijk werd hij de stroom in gerukt. Bo-song was als frêle knaapje in het weeshuis aangekomen, en toen ze erachter kwamen dat hij doof was, gaf Jun-do hem de naam Un Bo-song, naar de zevenendertigste Martelaar van de Revolutie, die naar verluidt klei in zijn oren stopte om de kogels niet te horen als hij op de Japanners afstormde.

En toch bleven de jongens 'Bo-song, Bo-song' roepen terwijl ze over de oever voortrenden, ter hoogte van de plek waar Bo-song had moeten zijn. Ze renden voorbij de afvoerpijpen van staalfabriek de Eenwording, en langs de modderige berm van de bloedzuigervijvers van Ryong-

song, maar Bo-song werd nooit meer gezien. De jongens hielden halt bij de haven, de donkere wateren waren sliertig van de lijken die met duizenden waren overgeleverd aan de golven en wel op die bolletjes plakkerige gierst leken die beginnen te springen zodra de pan heet wordt.

Ze wisten het toen nog niet, maar het was het begin van de hongersnood: eerst viel de elektriciteit uit, toen de spoorwegen. Toen de fabrieksfluiten niet meer klonken, wist Jun-do dat het ernst was. Op een dag voer de vissersvloot uit om niet meer terug te keren. De winter bracht dode vingers en oude mensen vielen in slaap. En dat waren nog maar de eerste maanden, lang voor de basteters. De luidsprekers noemden de hongersnood de ‘Zware Mars’, maar die stem kwam uit Pyongyang overgeseind. Jun-do had het nog nooit iemand in Chongjin zo horen noemen. Wat hun overkwam, hoefde geen naam te hebben – het was alles, elke nagel waar je op beet, elk ooglid dat je opsloeg, elk bezoek aan de latrine waar je proppen zaagsel probeerde uit te poepen. Toen alle hoop was vervlogen, verbrandde de wezenmeester de bedden en de jongens sliepen die laatste nacht rond een stoof. De volgende ochtend hield hij een sovjet-Tsir aan, het soort legertruck die zij ‘de kraai’ noemden, vanwege de met zwarte canvas overtrokken achterbak. Er waren nog maar een tiental jongens over, die precies in de achterbak pasten van de kraai. Iedere wees is uiteindelijk bestemd voor het leger. Maar dit was de manier waarop Jun-do op zijn veertiende een tunnelsoldaat werd, getraind om in het volmaakte duister te vechten.

En daar vond officier So hem, acht jaar later. De oude man kwam in feite speciaal ondergronds om naar Jun-do te kijken, die met zijn team een hele nacht had doorgebracht in een tunnel die tien kilometer ver onder de gedemilitariseerde zone door liep, bijna tot aan de buitenwijken van Seoul. Als ze een tunnel verlieten, liepen ze altijd achterwaarts naar buiten, om hun ogen te laten wennen, en hij was bijna tegen officier So aangelopen, wiens schouders en brede ribbenkast erop duiden dat hij was opgegroeid in de goede tijd, voor de *Chollima*-campagnes.

‘Ben jij Pak Jun-do?’ vroeg hij.

Toen Jun-do zich omdraaide, straalde er een cirkel licht achter het kortgeknipte witte haar van de man. De huid van zijn gezicht was donkerder dan zijn schedel en kaak, waardoor het net leek of de man zojuist een baard en een dikke bos wild haar had afgeschoren. ‘Dat ben ik,’ zei Jun-do.

‘Dat is de naam van een martelaar,’ zei officier So. ‘Is dit een wezen-detachment?’

Jun-do knikte. ‘Dat is zo,’ zei hij. ‘Maar ik ben geen wees.’

Officier So's oog viel op het rode taekwondo-insigne op Jun-do's borstkas.

'Oké,' zei hij, en hij gooide Jun-do een plunjezak toe.

In de zak zaten een spijkerbroek, een geel shirt met een polopaard erop en schoenen die Nikes heetten, en die Jun-do zich kon herinneren van lang geleden, toen het weeshuis werd gebruikt om bootladingen vol Koreanen te verwelkomen die uit Japan waren teruggelokt door hun partijbaantjes en flats in Pyongyang in het vooruitzicht te stellen. De wezen stonden dan al partijliederen zingend met vlaggetjes te zwaaien zodat de Japanse Koreanen de loopplank af zouden lopen, ondanks de erbarmelijke staat waarin Chongjin verkeerde en de kraaien die hen stonden op te wachten om hen allemaal over te brengen naar *kwan li so*-werkkampen. Het was alsof het nog maar gisteren was dat hij naar die volmaakte jongens met hun nieuwe gympen had staan kijken, die eindelijk naar huis waren teruggekeerd.

Jun-do hield het gele shirt omhoog. 'Wat moet ik daarmee?' vroeg hij.

'Dit is je nieuwe uniform,' zei officier So. 'Je wordt toch niet gauw zeeziek, hè?'

Dat klopte. Ze namen de trein naar de oostelijke haven Chollhwang, waar officier So een vissersboot in beslag nam, met een bemanning die zo doodsbenauwd was voor hun militaire gasten dat ze de hele tocht over zee naar de kust van Japan hun Kim Il-sung-speldjes bleven dragen. Jun-do zag visjes met vleugels, en een late ochtendmist die zo dik was dat hij de woorden in je mond deed besterven. Er waren geen luidsprekers die de hele dag blèrden, en alle vissers hadden het portret van hun vrouw op hun borst getatoeëerd. De zee was spontaan, zoals hij dat nog nooit eerder had meegemaakt: het zorgde ervoor dat je lichaam nooit wist welke kant je het volgende moment op zou hangen, en toch kon je je daar best op je gemak bij gaan voelen. De wind in de touwen leek te communiceren met de golven die hun schouders tegen de scheepsromp zetten, en toen hij 's nachts op het dak van de stuurhut onder de sterren lag, had hij het gevoel dat dit een plek was waar een mens zijn ogen kon sluiten en zich kon ontspannen.

Officier So had ook een man meegenomen die Gil heette en hun vertaler was. Gil zat op het dek Japanse romans te lezen en luisterde door een koptelefoon naar een kleine cassettespeler. Slechts één keer had Jun-do geprobeerd met Gil te praten, en hij was op hem afgestapt om hem te vragen waar hij naar luisterde. Maar voordat Jun-do zijn mond had kunnen opendoen, zette Gil de cassettespeler stil en zei hij 'opera'.

Ze gingen iemand ophalen – iemand op een strand – en die zouden

ze mee naar huis nemen. Dat was het enige wat officier So over hun tocht wilde zeggen.

Op de tweede dag, bij vallende duisternis, konden ze de verre lichten zien van een stadje, maar de schipper wilde niet verder varen.

‘Dit is Japan,’ zei hij. ‘Ik heb geen kaarten voor deze wateren.’

‘Ik zeg hoe ver je moet doorvaren,’ zei officier So tegen de schipper, en terwijl een visser de bodem peilde, slaagden ze erin de kust te bereiken.

Jun-do kleedde zich om en trok de riem strak aan om de stijve spijkerbroek op zijn plaats te houden.

‘Zijn dit de kleren van de laatste kerel die u hebt ontvoerd?’ vroeg hij.

Officier So zei: ‘Ik heb al jaren niemand meer ontvoerd.’

Jun-do voelde hoe zijn gezichtsspieren zich spannen, en hij werd overspoeld door een gevoel van angst.

‘Rustig nou maar,’ zei officier So. ‘Ik heb dit wel honderd keer gedaan.’

‘Echt waar?’

‘Nou ja, zevenentwintig keer.’

Officier So had een kleine skiff meegenomen, en toen ze dicht genoeg bij de kust waren, gaf hij de vissers opdracht die te laten zakken. In het westen ging de zon onder boven Noord-Korea, het koelde al af en de wind veranderde van richting. De skiff was piepklein, dacht Jun-do, nauwelijks groot genoeg voor één persoon, laat staan voor drie man plus een spartelend slachtoffer van ontvoering. Gewapend met verrekijker en thermosfles klom officier So omlaag, de skiff in. Gil volgde. Toen Jun-do zijn plaats innam naast Gil, klotste er zwart water over de zijkanalen, en meteen raakten zijn schoenen doorweekt. Even overwoog hij te bekennen dat hij niet kon zwemmen.

Gil probeerde voortdurend Jun-do Japanse zinnestjes te laten nazeggen. Goedenavond: *konban wa*. Neem me niet kwalijk, ik ben verdwaald: *Chotto sumimasen, michi ni mayoimashita*. Kunt u mij helpen mijn kat te vinden: *Watashi no neko ga maigo ni narimashita?*

Officier So wendde de steven naar de kust, waarbij de oude man de buitenboordmotor, een vermoeide sovjet-Vpresna, veel te hoog opjoeg. Toen ze noordwaarts waren gekeerd en de kustlijn volgden, helde de boot naar de kust over zodra een golf hem optilde, en wanneer de golf hem weer liet zakken, schoot hij terug richting open zee.

Gil pakte de verrekijker, maar in plaats van hem op het strand te richten, bestudeerde hij de hoge gebouwen en het neonlicht dat in het stadscentrum tot leven kwam.

‘Hier hebben ze geen Zwarte Mars gehad,’ zei Gil. ‘Dat kan ik je wel vertellen.’

Jun-do en officier So wisselden een blik.

Officier So zei tegen Gil: 'Vertel hem nog eens hoe je "Hoe gaat het met u?" zegt.'

'*Ogenki desu ka,*' zei Gil.

'*Ogenki desu ka,*' zei Jun-do hem na. '*Ogenki desu ka.*'

'Maar zeg het dan wel als: "Hoe gaat het met u, medeburger?"', zei officier So. 'En niet als "Hoe gaat het met u, en nu ga ik u van dit pokenstrand plukken"'

'Noemen jullie dat zo? Plukken?' vroeg Jun-do.

'Lang geleden noemden we dat zo.' Hij trok zijn gezicht in een nepglimlach. 'Als je het maar aardig zegt.'

'Waarom stuurt u Gil niet, hij is degene die Japans spreekt?' vroeg Jun-do.

Officier So richtte zijn blik weer op het water. 'Je weet waarom je hier bent.'

Gil vroeg: 'Waarom is hij hier?'

Officier So zei: 'Omdat hij in het donker vecht.'

Gil wendde zich tot Jun-do. 'Wil je zeggen dat dat je werk is?' vroeg hij.

'Ik geef leiding aan een invasiegroep,' zei Jun-do. 'We lopen vooral heel veel hard in het donker, maar er wordt ook wel gevochten, ja.'

Gil zei: 'En dan dacht ik nog wel dat mijn werk geschikt was.'

'Wat deed jij dan?' vroeg Jun-do.

'Voor ik naar de taalschool ging?' vroeg Gil. 'Landmijnen.'

'Wat, moest je ze demonteren?'

'Was het maar waar,' zei Gil.

Ze kwamen tot op een paar honderd meter van de kust, en voeren toen langzaam langs de stranden van de prefectuur Kagoshima. Hoe verder het licht wegebde, hoe duidelijker Jun-do het zag afgetekend tegen de vorm van elke golf die hen aan het schommelen bracht.

Gil tilde zijn hand op. 'Daar,' zei hij. 'Er is iemand op het strand. Een vrouw.'

Officier So nam gas terug en pakte de verrekijker. Hij hield hem stevig vast, en stelde hem scherper af, waarbij zijn witte wenkbrauwen op en neer wipten. 'Nee,' zei hij, en hij stak Gil de verrekijker toe. 'Kijk nog maar eens goed, het zijn twee vrouwen. Ze lopen samen op.'

'Ik dacht dat u een man moest hebben,' zei Jun-do.

'Dat maakt niet uit,' zei de oude man. 'Als die persoon maar alleen is.'

'Hè? Dus we moeten in het wilde weg iemand pakken?'

Officier So gaf geen antwoord. Een poosje was er alleen het geluid van de Vpresna. Toen zei officier So: 'In mijn tijd hadden we een complete

divisie, en een budget. Dan heb ik het over een speedboot en een verdovingsgeweer. We verkenden de boel, infiltrerden, kozen ons doelwit uit. We plukten geen gezinstypes, en nooit kinderen. Ik ben met een volmaakte staat van dienst met pensioen gegaan. En moet je mij nou zien. Ik ben vast de enige die nog over is. Mijn kop eraf of ik was de enige die ze konden vinden die zich die hele handel nog herinnert.’

Gil richtte zijn blik op iets op het strand. Hij veegde de lenzen van de verrekijker schoon, maar het was gewoon te donker om iets te zien. Hij gaf hem aan Jun-do. ‘Wat denk jij dat het is?’ vroeg hij.

Toen Jun-do de verrekijker omhoog richtte, kon hij ternauwernood een mannenfiguur onderscheiden die zich voortbewoog over het strand, in de buurt van het water – hij was niet meer dan een lichtere vlek tegen een donkerdere vlek. Toen werd Jun-do’s aandacht getrokken door een beweging. Er stormde een dier over het strand in de richting van de man, het moest wel een hond zijn, maar hij was wel heel groot, ongeveer de afmeting van een wolf. De man deed iets, en de hond rende weer weg.

Jun-do wendde zich tot officier So. ‘Er is daar een man. Hij heeft een hond bij zich.’

Officier So ging rechtop zitten en legde een hand op de buitenboordmotor. ‘Is hij alleen?’

Jun-do knikte.

‘Is die hond een akita?’

Jun-do had geen verstand van rassen. Eenmaal per week maakten de wezen een plaatselijke hondenboerderij schoon. Honden waren smerige dieren die elke gelegenheid aangrepen om naar je uit te vallen – je kon zien waar ze de spijlen van hun hokken hadden aangevallen en met hun slag tanden het hout hadden doorgeknaagd. Meer hoefde hij niet over honden te weten.

Officier So zei: ‘Zolang dat dier maar met zijn staart kwispelt. Dat is het enige waar je je zorgen om hoeft te maken.’

Gil zei: ‘De Japanners brengen hun honden trucjes bij. Je zegt tegen het hondje: Braaf hondje. Zit. *Yoshi Yoshi. Osuwari kawaii desu ne.*

Jun-do zei: ‘Schei nou toch eens uit met dat Japans.’

Hij wilde vragen of ze een plan hadden, maar officier So wendde de steven eenvoudig naar de kust. In Panmunjom was Jun-do leider van zijn tunnelploeg, dus hij kreeg een drankrantsoen en een wekelijkse pas voor een van de vrouwen. Over drie dagen deed hij mee aan de kwartfinale van het taekwondotoernooi van het Noord-Koreaanse leger.

De ploeg van Jun-do controleerde eens per maand elke tunnel onder de gedemilitariseerde zone, en ze werkten zonder licht. Met andere

woorden, ze renden kilometers lang in totale duisternis en gebruikten hun rode lampen alleen wanneer ze het eind van een tunnel hadden bereikt en de verzegeling en de struikeldraden moesten controleren. Ze gingen te werk alsof ze overal Zuid-Koreanen konden tegenkomen en behalve in het regenseizoen, wanneer de tunnels te modderig waren om ze te gebruiken, traiden ze dagelijks in gevechten van man tot man in het volstreckte duister. Er werd gezegd dat de soldaten van het Zuid-Koreaanse leger infraroodlampen hadden en Amerikaanse nachtkijkers. Het enige wapen waar de jongens van Jun-do over beschikten, was de duisternis.

Toen de golven steeds ruwer werden, en hij paniek voelde opkomen, wendde Jun-do zich tot Gil. 'En wat mag dat dan voor werk zijn dat erger is dan het onklaar maken van landmijnen?'

'Ze in kaart brengen.'

'Bedoel je met een veger?'

'Metaaldetectoren werken niet,' zei Gil. 'De Amerikanen gebruiken tegenwoordig plastic mijnen. We maakten kaarten waarop we de plekken aangaven waar ze waarschijnlijk lagen, met behulp van psychologie en de bodemgesteldheid. We namen aan dat er mijnen lagen op plekken waar een pad je dwong een stap te zetten of boomwortels de richting van je voeten bepaalden, en die plekken gaven we aan. We zaten de hele nacht op een mijnenveld en riskeerden bij elke stap ons leven, en waarvoor? De ochtend daarop lagen de mijnen er nog steeds en was de vijand er ook nog steeds.'

Jun-do wist wie de ellendigste baantjes kregen – tunnels verkennen, twaalfmansonderzeeërs, mijnen, biochemische wapens – en ineens bekeek hij Gil met andere ogen. 'Dus je bent wees,' zei hij.

Gil keek geschokt. 'Helemaal niet. Jij wel dan?'

'Nee,' zei Jun-do. 'Ik niet.'

Zijn eenheid bestond uit wezen, maar in het geval van Jun-do was dat een vergissing. Verre Toekomst had als adres op zijn legerkaart gestaan, en dat was wat hem had veroordeeld. Het was een foutje dat niemand in Noord-Korea leek te kunnen rechtzetten, en nu was dit zijn lot. Hij had zijn hele leven met wezen doorgebracht, hij begreep hun benarde positie, dus hij haatte hen niet zoals de meeste mensen deden. Hij was alleen niet een van hen.

'En nu ben je vertaler?' vroeg Jun-do hem.

'Als je maar lang genoeg op de mijnenvelden werkt,' zei Gil, 'dan belonen ze je en sturen ze je naar een prettig plekje, zoals de taalschool.'

Officier So slaakte een verbitterd lachje.

Het witte schuim op de branding kwam de boot in gevlogen.

‘Het kloterige is,’ zei Gil, ‘dat als ik nu over straat loop, dat ik dan denk: daar zou ik een landmijn neerleggen, of ik betrap mezelf erop dat ik mijn voeten niet op bepaalde plekken zet, zoals een drempel of voor een pisbak. Ik kan niet eens meer naar een park.’

‘Een park?’ vroeg Jun-do. Hij had nog nooit een park gezien.

‘Nou is het genoeg,’ zei officier So. ‘Het wordt tijd om die taalschool een nieuwe Japanse docent te bezorgen.’ Hij verminderde vaart, de branding begon te bulderen en de skiff draaide zijwaarts op de golven.

Ze zagen het silhouet van een man die op het strand naar hen stond te kijken, maar inmiddels waren ze hulpeloos, op nog maar twintig meter van de kust. Toen Jun-do voelde dat de boot begon over te hellen, sprong hij eruit om hem recht te houden, en al kwam het water maar tot zijn middel, hij ging kopje-onder. De branding sleurde hem mee over de zandbodem, waarna hij hoestend opdook.

De man op het strand zei niets. Het was al bijna donker toen Jun-do aan land waadde. Hij ademde diep in en streek het water uit zijn haar.

‘Konban wa,’ zei hij tegen de onbekende. ‘Odenki kesu da.’

‘Ogenki desu ka,’ riep Gil vanaf de boot.

‘Desu ka,’ zei Jun-do hem na.

De hond kwam met een gele bal op hem afrennen.

Even kwam de man niet in beweging. Toen zette hij een stap achteruit.

‘Grijp hem,’ schreeuwde officier So.

De man zette het op een lopen en Jun-do ging achter hem aan, in zijn natte spijkerbroek en zijn schoenen vol aangekoekt zand. De hond was groot en wit, en maakte uitgelaten sprongen. De Japanner rende recht over het strand en zou vrijwel onzichtbaar zijn geweest als de hond niet om hem heen had gesprongen. Jun-do rende zo hard hij kon. Hij concentreerde zich uitsluitend op het hartenklopachtige bonken van voeten die voor hem uit neerkwamen op het zand. Vervolgens sloot hij zijn ogen. In de tunnels had hij mensen leren waarnemen die hij niet kon zien. Als ze er waren, voelde hij dat, en als hij binnen bereik kwam, kon hij op hen af sluipen. Zijn vader de wezenmeester had hem altijd het idee gegeven dat zijn moeder dood was, maar dat was niet waar; ze was springlevend, alleen buiten bereik. En Jun-do had weliswaar nooit iets vernomen over wat er met de wezenmeester was gebeurd, maar hij voelde dat zijn vader niet meer op deze wereld was. Bij vechten in het donker draaide het om hetzelfde: je moest je tegenstander waarnemen, voelen, en nooit je verbeeldingskracht gebruiken. De duisternis in je hoofd is iets wat door je verbeeldingskracht wordt ingevuld met verhalen die niets te maken hebben met de werkelijke duisternis om je heen.

Voor hem uit klonk het bonkende geluid van iemand die in het don-

ker valt, een geluid dat Jun-do duizenden malen had gehoord. Hij hield halt op de plek waar de man net overeind kwam. Zijn gezicht had iets spookachtigs, doordat het overdekt was met een laagje zand. Ze stonden zwaar te hijgen en hun gezamenlijke adem was wit in de duisternis.

Eigenlijk deed Jun-do het helemaal niet zo goed in toernooien. Als je in het donker vocht, liet een stoot de tegenstander alleen maar weten waar je was. In het donker moest je stompen alsof je door iemand heen wilde slaan. Het kwam aan op maximale extensie – forse vuistslagen en wervelende trappen waarmee je hele lappen ruimte wegnam en die bedoeld waren om mensen te vellen. In een toernooi zagen tegenstanders dat soort bewegingen al van een kilometer afstand aankomen. Dan stapten ze doodeenvoudig opzij. Maar een man op het strand in het donker, die op de bal van zijn voeten stond? Jun-do voerde een achterwaartse trap uit tegen het hoofd, en de man ging tegen de vlakke.

De hond zat vol energie – misschien was het uitgelatenheid, of frustratie. Hij klauwde door het zand naast de bewusteloze man, en liet vervolgens zijn bal vallen. Jun-do wilde de bal gooien maar durfde niet in de buurt van die tanden te komen. Hij kwispelde niet, besefte Jun-do ineens. Hij zag iets glinsteren in het donker wat de bril van de man bleek te zijn. Hij zette hem op, en de vage glans boven de duinen veranderde in scherpe lichtpuntjes bij mensen achter de ramen. De Japanners woonden in kleine, losstaande barakken in plaats van enorme woonblokken.

Jun-do stopte de bril in zijn zak, pakte de enkels van de man vast en begon met zijn rug naar hem toe te trekken. De hond begon te grommen en in korte, agressieve kefjes te blaffen. Toen Jun-do over zijn schouder keek, was de hond tegen het gezicht van de man aan het grommen en met zijn poten over zijn wangen en voorhoofd aan het krabben. Jun-do liet zijn hoofd zakken en begon te trekken. De eerste dag in een tunnel is geen probleem, maar als je de tweede dag uit de duisternis van een droom ontwaakt in een echte duisternis, moeten je ogen pas echt opengaan. Als je je ogen dicht houdt, zal je brein je allerlei gekke films laten zien, zoals die van een hond die je van achteren aanvalt. Maar als je ogen open zijn, hoef je alleen de leegheid te aanschouwen van wat je werkelijk aan het doen bent.

Toen Jun-do eindelijk de boot in de duisternis had teruggevonden, liet hij het dode gewicht vallen op de aluminium spanten. De man deed even zijn ogen open en liet ze rondgaan, maar er was geen teken van herkenning.

‘Wat heb je met zijn gezicht gedaan?’ vroeg Gil.

‘Waar was jij?’ vroeg Jun-do. ‘Die kerel was zwaar.’

‘Ik ben maar de vertaler,’ zei Gil.

Officier So gaf Jun-do een klap op zijn rug. ‘Niet slecht voor een wees,’ zei hij.

Jun-do draaide zich met een ruk naar hem om. ‘Ik ben verdomme geen wees,’ zei hij. ‘En hoe komt u erbij om te beweren dat u dit wel honderd keer hebt gedaan? Dus we gaan hier gewoon heen zonder plan, behalve dan dat ik iemand te pakken moet zien te krijgen? U hebt niet eens een voet buiten de boot gezet.’

‘Ik wilde zien uit wat voor hout jij bent gesneden,’ zei officier So. ‘De volgende keer gebruiken we onze hersenen.’

‘Er komt geen volgende keer,’ zei Jun-do.

Gil en Jun-do keerden de boot met de voorsteven naar de golven. Terwijl officier So de motor weer aan de praat kreeg, werden ze bestookt door het woeste water. Toen ze er met zijn vieren in zaten en richting open water voeren, zei officier So: ‘Het wordt heus makkelijker. Je moet er gewoon niet bij nadenken. Ik lulde toen ik zei dat ik zeventwintig mensen had ontvoerd. Ik heb de stand nooit bijgehouden. Zet ze gewoon een voor een weer uit je hoofd. Je vangt iemand met je handen, en dan laat je ze in je geest weer vrij. Je moet juist het tegenovergestelde doen van de stand bijhouden.’

Zelfs boven de buitenboordmotor uit hoorden ze die hond nog op het strand. Hoe ver ze ook kwamen, zijn geblaf kwam over het water aangedragen, en Jun-do wist dat hij die hond altijd zou blijven horen.

Ze verbleven op een *songun*-basis, in de buurt van de haven van Kinjye. De basis was omgeven met de lemen bunkers van luchtdoelraketten, en als de zon onderging, zagen ze de witte rails van de lanceerinrichtingen glanzen in het maanlicht. Omdat ze naar Japan waren geweest, moesten ze ergens anders slapen dan de gewone soldaten van het Noord-Koreaanse leger. Ze waren met zijn drieën ondergebracht op de ziekenzaal, een kleine ruimte met zes veldbedden. De enige aanwijzing dat het een ziekenzaal betrof, was een enkele kast die vol instrumenten stond om bloed af te nemen en een oude Chinese koelkast met een rood kruis op de deur.

Ze hadden de Japanner opgesloten in een van de zweethokken op het exercitieterrein, waar Gil nu zijn Japans aan het oefenen was via het etensluikje in de deur. Jun-do en officier So stonden tegen het raamkozijn van de ziekenzaal geleund samen een sigaret te roken en keken naar Gil die daar in de modder zat en zijn idioom oppoetste met een man die hij had helpen ontvoeren. Officier So schudde zijn hoofd, alsof hij zijn ogen niet kon geloven. Er was slechts één patiënt op de ziekenzaal, een

klein soldaatje van een jaar of zestien, met kromgetrokken botten van de honger. Hij lag klappertandend op een veldbed en moest hoesten van hun sigarettenrook. Ze verplaatsten zijn veldbed zo ver mogelijk van hen vandaan in de kleine ruimte, en nog hield hij niet zijn gemak.

Er was geen dokter. De ziekenzaal was gewoon de plek waar zieke soldaten werden ondergebracht tot duidelijk was dat ze niet zouden herstellen. Als de jonge soldaat tegen de ochtend niet was opgeknapt, zou de militaire politie een slangetje aanbrengeen en werden er vier eenheden bloed van hem afgetapt. Jun-do had het vaker gezien, en voor zover hij het kon beoordelen, was het de beste manier om heen te gaan. Het duurde maar een paar minuten – eerst werden ze slaperig, daarna begonnen ze er een beetje dromerig uit te zien, en als er op het laatst al een beetje paniek was, deed dat er niet toe, want ze konden immers toch niet meer praten, en ten slotte, vlak voordat het licht doofde, zagen ze er prettig verward uit, als een krekkel waarvan de voelsprietten zijn uitgetrokken.

De kampgenerator ging uit, en langzaam dimden de lichten en viel de koelkast stil.

Officier So en Jun-do zochten hun veldbed op.

Er was eens een Japanner die zijn hond uitliet. En toen was hij nergens. Voor de mensen die hem kenden zou hij altijd nergens blijven. Zo had Jun-do over de jongens gedacht die waren uitgekozen door de mannen met een Chinees accent. Ze waren hier, en toen waren ze nergens, net als Bo-song meegenomen naar onbekende streken. Zo dacht hij over de meeste mensen: ze verschenen in je leven als vondelingen op je stoep, om later weer te worden meegevoerd als door een overstroming. Maar Bo-song was niet nergens heen gegaan. Of hij nu naar de zeevolfen was gezonken of was opgeblazen en met het tij mee noordwaarts was gedreven, richting Vladivostok, hij was ergens heen gegaan. De Japanner was ook al niet nergens: hij zat in het zweethok, daar verderop op het exercitieterrein. En Jun-do's moeder, schoot hem nu ineens te binnen, die was ook ergens, op ditzelfde moment, ergens in een appartement in de hoofdstad misschien, en was voor de spiegel haar haar aan het borstelen voordat ze naar bed ging.

Voor het eerst in jaren deed Jun-do zijn ogen dicht en stond hij zichzelf toe aan haar gezicht te denken. Het was gevaarlijk om zo over mensen te dromen. Als je dat deed, zouden ze je binnenkort komen opzoeken in de tunnel. Dat was vaak gebeurd als hij terugdacht aan jongens uit Verre Toekomst. Even een vergissing en zo'n jongen liep plotseling in het donker achter je aan. Dan zei hij dingen tegen je, vroeg hij waarom jij niet degene was geweest die aan de kou was bezweken, waarom

jij niet in de verfton was gevallen, en dan kreeg je het gevoel dat elk moment de tenen van een voorwaartse trap langs je gezicht zouden schampen.

Maar daar was ze, zijn moeder. Terwijl hij lag te luisteren naar het rillen van de soldaat, hoorde hij haar stem. *Arirang* zong ze, met een stem vol pijn, op de rand van een fluistering, afkomstig van een onbekende plek. Die verdomde wezen wisten tenminste waar hun ouders waren.

Laat die avond kwam Gil binnen stommelen. Hij deed de koelkast open, wat verboden was, en zette er iets in. Toen plofte hij neer op zijn bed. Gil sliep met zijn armen en benen wijd gespreid over de rand van het bed, en het was Jun-do duidelijk dat Gil als kind een bed helemaal voor zichzelf alleen moest hebben gehad. Hij was in een oogwenk vertrokken.

Jun-do en officier So stonden in het donker op en liepen naar de koelkast. Toen officier So aan het handvat trok, blies het apparaat een vage, koele adem uit. Achter stapels vierkante zakken bloed viste officier So een halfvolle fles *shoju* vandaan. Ze deden de deur snel weer dicht, want het bloed was bestemd voor Pyongyang, en als het bedierf, waren de poppen aan het dansen.

Ze namen de fles mee naar het raam. In de verte waren honden aan het blaffen in hun hokken. Aan de horizon was boven de luchtdoelraketbunkers een gloed tegen de hemel, maanlicht dat door de zee werd teruggekaatst. Achter hen begon Gil in zijn slaap winden te laten.

Officier So nam een slok. ‘Volgens mij is die goeie ouwe Gil niet gewend aan een dieet van gierstkoekjes en sorghumsoep.’

‘Wie is die kerel in godsnaam?’ vroeg Jun-do.

‘Zet hem nou maar uit je hoofd,’ zei officier So. ‘Ik snap niet waarom ze in Pyongyang na al die jaren die hele toestand weer hebben opgestart, maar hopelijk zijn we hem binnen een week kwijt. Nog één missie, en als alles meezit, zien we die knaap nooit meer terug.’

Jun-do nam een slok, zijn maag trok samen van het fruit, de alcohol.

‘Wat voor missie?’ vroeg hij.

‘Eerst nog een oefenronde,’ zei officier So. ‘Daarna gaan we achter een speciaal persoon aan. Het operagezelschap van Tokyo brengt de zomer altijd in Niigata door. Er is een sopraan. Ze heet Rumina.’

De volgende slok *shoju* ging een stuk soepeler naar binnen. ‘Opera?’ vroeg Jun-do.

Officier So haalde zijn schouders op. ‘De een of andere hotemetoot in Pyongyang zal wel een illegale cassette hebben gehoord en toen moest hij haar ineens zo nodig hebben.’

‘Gil zei dat hij een detachering bij een landmijnenploeg heeft overleefd,’ zei Jun-do. ‘En dat ze hem daarom naar een taalschool hebben gestuurd. Is dat waar? Gaat het echt zo, dat je wordt beloond?’

‘We zitten nu eenmaal met Gil opgescheept, oké? Je moet gewoon niet naar hem luisteren. Luister nou maar naar mij.’

Jun-do hield zijn mond.

‘Hoezo? Heb je dan ergens je zinnen op gezet?’ vroeg officier So. ‘Weet je al wat je als beloning wilt hebben?’

Jun-do schudde zijn hoofd.

‘Dan zou ik me maar geen zorgen maken.’

Officier So liep naar de hoek en ging boven de latrine-empert hangen. Hij zette zich schrap tegen de muur en perste een hele tijd. Er gebeurde niets.

‘Ik heb in mijn tijd een paar wondertjes verricht,’ zei hij. ‘Ik ben beloond. En moet je me nou zien.’ Hij schudde zijn hoofd. ‘De beloning die jij moet willen hebben is dit: dat je mij niet wordt.’

Jun-do staaarde uit het raam naar het zweethok. ‘Wat gaat er met hem gebeuren?’

‘De man van de hond?’ vroeg officier So. ‘Er zit waarschijnlijk al een stel *pubyoks* in de trein uit Pyongyang om hem op te halen.’

‘Ja, maar wat gaat er met hem gebeuren?’

Officier So probeerde er nog met een laatste duw wat urine uit te krijgen.

‘Geen stomme vragen stellen,’ zei hij tussen opeengeklemd kaken.

Jun-do dacht aan zijn moeder in een trein naar Pyongyang. ‘Kun je als beloning ook om een persoon vragen?’

‘Een vrouw, bedoel je?’ Gefrustreerd zwabberde officier So zijn *umkyong* heen en weer. ‘Daar zou je om kunnen vragen, ja.’ Hij kwam terug en dronk de fles leeg, afgezien van een bodempje, dat hij beetje bij beetje op de lippen van de stervende soldaat liet druppelen. Officier So gaf de jongen bij wijze van afscheid een klap op zijn borst en stopte de lege fles in de kromming van zijn bezwete arm.

Opnieuw namen ze een vissersboot in beslag en staken ze de zee over. Boven het Tsushima-bekken hoorden ze het luide geklik dat aan stompen tegen de borstkas deed denken, en dat afkomstig was van potvissen die daarbeneden aan het jagen waren, en toen ze in de buurt kwamen van het eiland Dogo, rezen er plotseling granieten torenspitsen uit de zee op, die bovenaan wit waren van de vogelguano, en onderaan oranje zagen van de massa’s zeesterren. Jun-do keek omhoog naar de noordelijke klippen van het eiland, die vulkanisch zwart waren en verlucht met

dwergsparren. Het was een wereld die geschapen was voor zijn eigen plezier, zonder boodschap of doel, een landschap dat niet getuigde van de grootsheid van die ene leider boven alle andere.

Op dit eiland was een beroemd vakantieoord, en officier So had bedacht dat ze misschien een toerist zouden kunnen vangen die in zijn eentje op het strand was. Toen ze de lijzijde van het eiland bereikten, troffen ze daar een lege boot op het water aan, een zwarte Avon-opblaasboot, voor zes man, met een 50 pk-buitenboordmotor van Honda. Ze gingen er met de skiff heen om de zaak te onderzoeken. De Avon was verlaten; op het water was geen mens te bekennen. Ze klauterden aan boord, en officier So startte de Honda-motor. En zette hem weer uit. Hij trok het blik benzine uit de skiff, en samen rolden ze het bootje het water in, waar hij snel volliep en door het gewicht van de Vpresna met zijn kont omlaag onder water verdween.

‘Nu zijn we een echt team,’ zei officier So, terwijl ze hun nieuwe boot bewonderden.

Toen kwam de duiker boven water.

De duiker schoof zijn masker omhoog en keek met onzekere verbazing naar de drie mannen die ineens in zijn boot zaten. En toch gaf hij hun een zak vol zeeoor aan en greep hij Gils hand vast om zich aan boord te laten trekken. De duiker was groter dan zij en heel gespierd in zijn duikpak.

Officier So zei tegen Gil: ‘Zeg maar dat onze boot beschadigd was en is gezonken.’

Gil sprak tegen de duiker, die drukke gebaren maakte en lachte.

‘Ik weet dat jullie boot is gezonken,’ vertaalde Gil. ‘Hij was bijna op mijn kop terechtgekomen.’

Toen zag de duiker de vissersboot in de verte. Hij knikte in die richting.

Gil gaf de duiker een klap op zijn rug en zei iets tegen hem. De duiker keek Gil strak aan en raakte toen in paniek. Het bleek dat zeeoorduikers een speciaal soort mes tegen hun enkel hebben zitten, en het kostte Jun-do een hele tijd om hem te overmeesteren. Uiteindelijk sloeg hij zijn armen om de duiker en begon hij te drukken, waardoor het water uit het duikpak werd geperst, naarmate de schaarverwuring dieper zank.

Toen het mes door de lucht vloog, was Gil al overboord gesprongen.

‘Wat heb je verdomme tegen hem gezegd?’ vroeg Jun-do.

‘De waarheid,’ zei Gil, al watertrappend.

Officier So had een fikse jaap in zijn onderarm opgelopen van het mes. Hij kneep zijn ogen dicht van de pijn. ‘Prima oefening,’ was het enige wat hij kon uitbrengen.

Ze legden de duiker op de bodem van de boot, en voeren door naar het vasteland. Die nacht gingen ze voor de kust bij het stadje Fukura voor anker. Naast de lange vispier van Fukura was er voor de zomer een kermis opgezet, met slingers vol lantaarns en bejaarden die op een podium karaoke deden. Jun-do, Gil en officier So bleven achter de branding wachten tot de neonbuizen op de achtbaan werden gedoofd en de draai-orgelmuziek stilviel. Uiteindelijk stond er een eenzame figuur aan het eind van de pier. Toen het rode puntje van een sigaret oplichtte, wisten ze dat het een man was. Officier So startte de motor.

Ze voeren rustig naar de kust, en de pier torende hoog boven hen uit toen ze langszij kwamen. Waar de pijlers in de heftige branding stonden, heerste chaos. Sommige golven sprongen recht omhoog en andere werden loodrecht op de kust afgebogen.

‘Gebruik je Japans nou maar,’ zei officier So tegen Gil. ‘Zeg maar dat je je hondje kwijt bent, of zo. Zorg dat je in de buurt komt. En dan hup over de reling. Het is een diepe val en het water is koud, dus als hij bovenkomt, zet hij alles op alles om in de boot te komen.’

Toen ze het strand hadden bereikt, stapte Gil uit de boot. ‘Ik weet hoe het moet,’ zei hij. ‘Deze is voor mij.’

‘O nee,’ zei officier So. ‘Jullie gaan samen.’

‘Ik meen het,’ zei Gil. ‘Volgens mij kan ik het aan.’

‘Eruit, jij,’ zei officier So tegen Jun-do. ‘En zet verdomme die bril op.’

Met zijn tweeën staken ze de getijdenlijn over en ze kwamen bij een klein plein. Er stonden banken op het pleintje, en een gesloten thee-kraampje. Zo te zien was er geen standbeeld, en ze konden nergens uit afleiden wat er op dit plein werd verheerlijkt. De bomen hingen vol pruimen die zo rijp waren dat de velletjes openbarstten en het sap in hun handen liep. Het leek iets onmogelijks, iets om wantrouwig van te worden. Op een van de banken lag een groezelige man te slapen, waar ze erg van opkeken, dat iemand zomaar naar believen op een plek kon liggen slapen.

Gil staarde naar alle stadshuizen om hem heen. Ze zagen er traditioneel uit, met donkere balken en dakpannen op de daken, maar je kon zien dat ze gloednieuw waren.

‘Ik zou wel al die deuren willen openmaken,’ zei hij. ‘Om op hun stoelen te zitten, naar hun muziek te luisteren.’

Jun-do keek hem strak aan.

‘Je weet wel,’ zei Gil. ‘Gewoon om te kijken.’

De tunnels eindigden altijd bij een ladder die naar een konijnenhol leidde. De mannen van Jun-do wedijverden altijd met elkaar om even naar buiten te sluipen en een poosje in Zuid-Korea rond te lopen. Ze

kwamen altijd terug met verhalen over machines waar geld uit kwam en mensen die hondendoep opdraapten en in zakjes deden. Jun-do keek nooit. Hij wist dat de televisies gigantisch waren en dat er zoveel rijst was als je maar kon opeten. En toch wilde hij er niets mee te maken hebben – hij was bang dat als hij het met eigen ogen zou aanschouwen, zijn hele leven niets meer zou voorstellen. Koolrapen stelen van een oude man die blind was geworden van het hongervlijden? Dat zou voor niets zijn geweest. Een andere jongen in zijn plaats naar de verf fabriek sturen om tonnen schoon te maken? Ook voor niets.

Jun-do gooide zijn half opgegeten pruim weg. ‘Ik heb ze weleens lekkerder geproefd,’ zei hij.

Op de pier liepen ze over planken die onder de vlekken zaten van jarenlang vissen met aas. Voor hen uit, aan het eind van de pier, zagen ze een gezicht dat oplichtte in de blauwe gloed van een mobiele telefoon.

‘Je gooit hem gewoon over de reling,’ zei Jun-do.

Gil ademde in. ‘Over de reling,’ zei hij hem na.

Er lagen lege flessen op de pier, en peuken. Jun-do liep kalm door, en hij voelde dat Gil hem probeerde na te doen. Van onder hen kwam het keelachtige gepruttel van een stationair draaiende buitenboordmotor. De figuur verderop hield op met praten in de telefoon.

‘Dare?’ riep een stem naar hen. ‘Dare nano?’

‘Geen antwoord geven,’ fluisterde Jun-do.

‘Het is een vrouwenstem,’ zei Gil.

‘Geen antwoord geven,’ zei Jun-do.

De capuchon van een jas werd omlaag getrokken en het gezicht van een jonge vrouw werd zichtbaar.

‘Ik kan dit gewoon niet,’ zei Gil.

‘Hou je aan het plan.’

Hun voetstappen klonken raar luid. Het viel Jun-do in dat er op een dag mannen op precies dezelfde manier waren gekomen om zijn moeder op te halen, en dat hij nu een van die mannen was.

Toen besprongen ze haar. Ze voelde klein aan onder de jas. Ze opende haar mond alsof ze wilde gillen, en Jun-do zag dat ze langs al haar tanden fijn metaal draad had zitten. Ze grepen haar armen vast en werkten haar de reling op.

‘Zenzen oyogenain desu,’ zei ze, en al sprak Jun-do geen woord Japans, hij wist dat het een rauwe, smekende bekentenis was in de richting van: ‘Ik ben nog maagd.’

Ze gooiden haar over de reling. Ze viel in stilte omlaag, zonder een woord of zelfs maar een stokkende adem. Maar Jun-do zag een flits in haar ogen – niet van angst of de zinloosheid van het gebeuren. Hij kon

zien dat ze aan haar ouders dacht en dat die nooit zouden weten wat er met haar was gebeurd.

Van beneden klonk een plons en het razen van een buitenboordmotor.

Jun-do kon de blik in haar ogen niet van zich afzetten.

Haar telefoon lag nog op de pier. Hij raapte hem op en hield hem tegen zijn oor. Gil wilde iets zeggen, maar Jun-do legde hem het zwijgen op. ‘Mayumi?’ vroeg een vrouwenstem. ‘Mayumi?’ Jun-do drukte op een paar knoppen om het ding tot zwijgen te brengen. Toen hij zich over de reling boog, lag de boot daar te deinen op de golven.

‘Waar is ze?’ vroeg Jun-do.

Officier So keek strak naar het water. ‘Ze ging kopje-onder.’

‘Hoe bedoelt u?’

Hij stak zijn handen in de lucht. ‘Ze kwam op het water terecht en toen was ze verdwenen.’

Jun-do wendde zich tot Gil. ‘Wat zei ze?’

‘Ze zei: “Ik kan niet zwemmen”,’ zei Gil.

‘Ik kan niet zwemmen?’ vroeg Jun-do. ‘Ze zei dat ze niet kon zwemmen, en toch heb je me niet tegengehouden?’

‘Het plan was om haar in het water te gooien, en jij zei dat ik me daaraan moest houden.’

Jun-do keek nog eens in het zwarte water, dat hier aan het eind van de pier heel diep was. Daarbeneden lag ze, die grote jas van haar was een zeil en haar lichaam rolde voort over de zandbodem.

De telefoon ging over. Hij gloeide blauw op en trilde in Jun-do’s hand. Gil en hij stonden er strak naar te kijken. Gil pakte de telefoon en luisterde er met wijd opengesperde ogen naar. Jun-do wist zelfs van deze afstand zeker dat het de stem van een vrouw, van een moeder was. ‘Gooi hem weg,’ zei hij tegen Gil. ‘Slinger hem gewoon weg.’

Gils ogen dwaalden rond onder het luisteren. Zijn hand beefde. Hij knikte een paar keer. Toen hij ‘Hai’ zei, pakte Jun-do hem de telefoon af. Hij drukte op de knoppen. Op het kleine schermje verscheen de foto van een baby. Hij gooide hem in zee.

Jun-do liep naar de reling. ‘Hoe kan het nou dat u de tel bent kwijtgeraakt?’ schreeuwde hij omlaag naar officier So. ‘Hoe kan dat nou?’

En daarmee zat hun training erop. Het werd tijd om de operadame te gaan halen. Officier So zou de Japanse Zee oversteken per vissersboot, en Jun-do en Gil namen de nachtboot van Chongjin naar Niigata. Om middernacht zouden ze met de zangeres in handen officier So ontmoeten op het strand. Eenvoud was de sleutel tot het plan, zoals officier So zei.